

LIV

- Lov om drab på ufødte
- Har nogen patent på uvildig rådgivning?
- Vigtige budskaber blev hvisket

UVILDIGHED

Retten til Liv

MEMLEMSKAB

Årskontingent:

Enlige ..... kr. 125,-
Ægtepar ..... kr. 200,-
Studerende og unge under 18 år .... kr. 75,-

Giro: +1-923-8417

Netbank Handelsbanken: 7625 1359220

Mobilepay: 9189 1416

REDAKTION

Søren Stidsen, Vibe Hellmund
og Ellen Højlund Wibe (redaktør)

Grafisk design: Graphic Care

Tryk: Øko-Tryk

Oplag: 2.000 stk.

ISSN: 1902-4967

SEKRETARIATET

Landssekretær

Ellen Højlund Wibe
Cedervej 1, Stjær,
8464 Galten
Tlf. 47 52 44 84
jegvilleve@rettentilliv.dk

ABORTLINIEN

Abortlinieleder

Karina Borch Andersen
Tlf. 91 89 04 83
karina@abortlinien.dk

Telefonrådgivning: 48 39 48 48

åben hver dag mellem kl. 19.00 og 22.30.
Brevkasse: www.abortlinien.dk/brevkasse
Mailrådgivning: post@abortlinien.dk
www.abortlinien.dk

KOMMUNIKATION/WEB

Kommunikationssekretær

Kerstin Hoffmann
Tlf. 25 77 67 57
web@rettentilliv.dk
www.rettentilliv.dk

ØKONOMI

Regnskabsfører

Bodil Kousgaard Fomsgaard
Oldagerparken 32
6900 Skjern
Tlf. 40 68 44 43
bodilfomsgaard@gmail.com

BESTYRELSE

Formand: Jens Vindum, administrationschef
Hanne Kjærgård Rønn, jordemoder
Nikolaj Henriksen, projektleder
Anders Peder Ryttersgaard Rønn, lærer
Jakob Carl Christensen, efterskoleforstander
Maria Jensen, sygeplejerske
Per Damgaard Pedersen, præst

Foto fra Hviskekampagne: Christoffer Fryd

LEDER

LOVBRUD ELLER BRUD MED ETIKETTEN?

Ellen Højlund Wibe landssekretær

ER DET FOR EN FORENING SOM RETTEN TIL LIV MORALSK FORSVARLIGT ET BEVÆGE SIG TIL KANTEN AF DET LOVLIGE?

Der var – om end få – reaktioner a la dette i kølvandet på vores seneste aktion, ”Hviskebabskampagnen”, og ikke kun fra aborttilhængere, men også fra vores eget bagland. Kritikken skal tages seriøst, men kalder også på nogen kommentarer.

For det første ligger der sandsynligvis noget misforståelse bag - og det kan jo bl.a. skyldes mangelfuld kommunikation fra vores side. Vi har aldrig haft intentioner om at bryde loven! Derfor undersøgte vi også lovligheden omkring klistermærkeopsætning på forhånd. Konklusionen blev, at der ikke findes nogen klar lovgivning på området. Og en jurist bekræftede, at kommunen ingen hjemmel havde i den paragraf, de efterfølgende henviste til, da de beordrede klistermærkerne fjernet af os.

Når det er sagt, så er det jo et vilkår, at hvis man vil forsøge at sætte en dagsorden i det offentlige rum – og ikke mindst bryde igennem muren af tabu og tavshed omkring abort – så må man ind imellem bryde med etiketten for, hvad der anses som normal kommunikation (f.eks. debatindlæg hvor vores synsvinkler på abortsagen ofte sendes retur) og vove noget, der vækker opsigt. Noget der ikke er set før, og som der derfor ikke findes klare paragraffer for. 16.000 kors på en mark! En biografreklame med et etisk budskab og TV-reklame ditto! Valgplakater uden et parti i ryggen. Og 20.000 klistermærker på én gang!

Den slags skaber røre! Og debat! Og vi tror på, at det er med til at plante mere og mere usikkerhed i forhold til selvfølgheden omkring fri abort, sådan som vi allerede oplever det. ”Et hjerte, der begynder at slå allerede 3 uger efter undfangelsen” – nej, der er da vist noget, der er galt i vores abortpraksis!

Ellen Højlund Wibe

LOV OM DRAB PÅ UFØDTE

- ET SKRIDT I RIGTIG RETNING

Af Vibe Hellmünd, læge

Når abort er lovligt, så har et foster ingen status for loven. Man kan gøre det værst tænkelige mod det, at slå det ihjel, ganske straffrit. På den måde har fosteret altså ingen juridisk status, når det kommer til abort. Der begynder dog at komme love, som beskytter ufødte børn mod vold.

DRAB PÅ UFØDTE

I New Hampshire blev der i foråret vedtaget en lov, der gør det muligt at blive dømt for mord, drab eller uagtsomt manddrab på et foster over 20 uger. Loven blev vedtaget for at adressere den uretfærdighed, der bliver begået over for kvinder, der har været udsat for voldelige situationer, der medfører deres ufødte barns død.

GRIFFIN'S BILL

Loven blev blandt andet vedtaget, efter at en kvinde, Ashlyn Rideout, i 2013 mistede sit ufødte barn i en trafikulykke. Kørerer af den anden bil overså et stopskilt og ramte Ashlyns bil. Hun overlevede, men hendes søn Griffin blev født ved akut kejsersnit og døde på et hospital i nærheden. Føreren af bilen blev dømt for en trafikovertrædelse. Siden da har Leon Rideout, Ashley Rideouts far, kæmpet for gennemførelse af loven, der

kaldes "Griffin's bill" (Griffins lov). Også i andre amerikanske stater er lignende love blevet vedtaget.

MORALSK DILEMMA

Hvis man forestiller sig, at en mor, der har besluttet sig for abort, får slået barnet i maven ihjel – hvilken lov gælder så for hendes barn? Hun kan juridisk få erstatning for det døde barn, selv om det skulle slås ihjel dagen efter. Erstatningen vidner om, at ufødte børn i realiteten har den samme værdi som børn, der er blevet født.

DOBBELTMORALSK LOV

Det er glædeligt, at fosteret får højere status juridisk set. Det vidner om, at der spirer en erkendelse af, at børn har værdi, længe før de er født. Der er lang vej igen, men måske er det et lille skridt i den rigtige retning, selv om loven er dobbeltmoralisk.

□ FAKTA □

I Danmark kan ufødte, ifølge loven, ikke blive myrdet. Først når barnet er født, har det status som menneske. Derfor kan en drabsmand ikke blive dømt for dobbelt-drab, hvis han slår en gravid ihjel. Det kan dog være en skærpende omstændighed, hvis hun er synligt gravid.

KVINDENS RET OVER EGEN KROP

RETEN OVER EGEN KROP ER EN ESSENTIEL MENSKERET. FX ER DET VORES EGET VALG, OM VI VIL OPERERES, NÅR VI ER SYGE. VORES KROP ER HELT IGENNEM VORES EGEN, OG VI RÅDER SELV OVER DEN.

Af netop denne grund mener nogen, at abort skal være lovligt. Et foster befinder sig inde i et andet menneskes krop, og det pågældende menneske kan derfor frit bestemme, om hun vil fortsætte graviditeten eller afbryde den – med døden til følge for fosteret.

Modsat mange andre argumenter for abort forholder dette sig ikke til fosterets værdi eller status. Selv hvis fosteret er et fuldt og helt menneske, kan vi ikke fratage kvinder retten over egen krop ved at tvinge dem til at gennemføre en graviditet.

ARGUMENTET LYDER SÅDAN: En kvinde kan ikke forpligtiges til at "lægge krop" til et andet menneske. Hun har ret til at fratage fosteret brugen af sin krop. Dette vil føre til, at fosteret dør, men det er ikke kvindens ansvar, for hverken fosteret eller nogen andre mennesker har krav på at bruge hendes krop til at overleve. Det lyder umiddelbart meget fornuftigt – om end også meget kynisk.

Denne holdning indebærer dog, at abort skal være lovligt i hele graviditeten og uden behov for yderligere begrundelse. Kvindens krop er jo hendes egen, uanset om fosteret er 8 uger eller 39 uger. Men dette er en ret ekstrem position, som de færreste nok vil stå ved. Det er dog den direkte konsekvens af argumentet, og hvis din modpart stejler ved tanken om lovlige aborter af 8-9 måneder gamle fostre, så kunne

det måske tyde på, at de alligevel ikke mener, at kvindens ret til egen krop er den afgørende faktor – snarere har det med det tidlige fosters (manglende) værdi at gøre. Det er vigtigt således at få afklaret, om det i virkeligheden er fosterets værdi, I er uenige om, da det i så fald naturligvis er det, der først og fremmest bør være samtalens fokus og ikke kvindens ret til egen krop.

HOLDER DIN MODPART DERIMOD FAST I, at kvinden, selv hvis fosteret har fuld menneskelig værdi, stadig kan nægte det brugen af sin krop, ja, så handler det om at bevise, at kvinden rent faktisk har et ansvar for fosteret inde i hende, og at hendes ret til egen krop trumfes af fosterets ret til livet.

I alle tilfælde, undtagen ved voldtægt, gælder det, at kvinden frivilligt deltog i en aktivitet, som muligvis kunne føre til, at et lille menneske ville blive til inde i hende og være afhængig af hendes krop i 9 måneder. Selv hvis hun brugte beskyttelse, var der en risiko. Hun (sammen med faren) er altså ansvarlig for det lille liv, der nu afhænger af hende. Hvis du går ud i din have og spiller bold, og bolden så smadrer naboens rude, så er det også dit ansvar at betale for skaden, selvom det ikke var din intention at smadre ruden, og også selvom du tog nok så mange forholdsregler for at undgå det. Du kan ikke bare sige: Jamen jeg gav kun mit samtykke til at

"... HVIS DIN MODPART
STEJLER VED TANKEN OM
LOVLIGE ABORTER AF
8-9 MÅNEDER GAMLE
FOSTRE, SÅ KUNNE DET
MÅSKE TYDE PÅ, AT DE
ALLIGEVEL IKKE MENER,
AT KVINDENS RET TIL EGEN
KROP ER DEN AFGØRENDE
FAKTOR - SNARERE HAR
DET MED DET TIDLIGE
FOSTERS (MANGLENDE)
VÆRDI AT GØRE."

Ofte var det kvindens
ret over egen krop, der blev debateret,
da unge fra Retten til Liv
gik i dialog med folk på gågaden
i Aarhus den 2. september

spille bold, ikke til at smadre ruden, derfor er det ikke mit ansvar.

OG HVAD SÅ HVIS DER ER TALE OM VOLDTÆGT?

Her er kvinden 100 % uskyldig i tilblivelsen af det nye menneske. Alligevel er det hende og ikke voldtægtsforbryderen, der skal lægge krop til. Er det rimeligt? Nej, der er intet rimeligt ved det! Alligevel mener jeg, hun står med et ansvar for barnet. Og hvorfor så det? Jo, fordi uanset hvor uretfærdige omstændigheder, der har ført til det, så er hun midlertidigt den eneste, der kan holde dette barn i live. Hun er blevet en slags værge for barnet, som blot har brug for næring og et beskyttet miljø i hendes livmoder, indtil det er gammelt nok til evt. at kunne overgives til andre. Hun står i en situation, hvor hun ved at nægte fosteret adgang til sin krop bliver nødt til aktivt at slå det ihjel. Fosteret er ikke sygt eller døende. Det er præcis der, hvor det helt naturligt skal være på det stadie af sit liv. Derfor kan abort heller

ikke sammenlignes med fx at nægte at donere sin nyre til en døende patient. Situationen kan måske nærmere sammenlignes med en presset, måske traumatiseret mor med fødselsdepression, som pludselig nægter at amme sit barn, så det dør af sult. Det er ikke svært at forestille sig en situation, hvor de er afskåret fra omverdenen og modermælkserstatning ikke er tilgængeligt. I den situation er barnet også afhængig af moderens krop for overlevelse. Og hvor meget sympati med eller forståelse for moderen vi end må have, så vil de fleste være enige om, at det er forkert af hende at handle på den måde.

I SIDSTE ENDE ER SPØRGSMÅLET, om retten til egen krop er suveræn, eller om der er undtagelser, hvor ansvaret for vores medmennesker vejer tungere. Som mor og som menneske er jeg ikke selv i tvivl.

UVILDIGHED

– i spændingen mellem

IDEAL OG VIRKELIGHED

v. Søren Stidsen, cand. theol.

UVILDIGHED ER ET RIGTIGT PLUSORD. AT VÆRE UVILDIG ER NÆSTEN ALTID GODT, MEN HVAD BETYDER DET EGENTLIG, OG ER DET ALTID GODT AT VÆRE UVILDIG?

At være uvildig er det modsatte af at være ”vildig”, et ord, der for længst er forsvundet ud af sproget. Ordet vildig bruges med stavemåden ”villig” helt tilbage i Danske Lov fra 1683, og det lovfæstes her, at ingen vildig person kan vidne i en retssag, og som eksempler nævnes slægtninge, tjenestefolk og mulige medskyldige. Disse personer har selv en interesse i sagen og kan derfor ikke vidne. I dag ville vi tale om inhabilitet.

UVILDIGHED I POLITIK

At være uvillig betyder altså helt grundlæggende, at man ikke selv har nogen interesse i, hvilket udfald en given sag ender med at få. Det er derfor, vi ofte kan høre politikere kræve en uvildig undersøgelse af noget. Det er vigtigt i politik, fordi politikerne selv har holdninger til tingene, og fordi der skal placeres et ansvar. Politikerne kan derfor ikke selv undersøge sagerne. Den uvildige undersøgelse skal sikre, at sandheden og virkeligheden så vidt muligt er dét, der kommer frem. I sådan en undersøgelse er der tale om at finde fakta. Der er altså tale om noget beskrivende og ikke om rådgivning.

UVILDIGHED I JURA OG ØKONOMI

En søgning i den store tekst-database, der hedder KorpusDK, tyder på, at uvildig rådgivning primært omtales i forhold til økonomi og jura. Bankrådgiveren, der på den ene side skal

rådgive kunden, og på den anden side er ansat af banken, som skal tjene penge på kunden, kan have svært ved at være uvildig. På samme måde kan en jurist, der er ansat i en virksomhed, eller en advokat, der skal føre en sag for den ene part have svært ved ikke at se sagen fra denne parts side. Alene mistanken, om at en person er særligt knyttet til den ene part i en sag, kan gøre, at personens udlægninger og vurderinger mister troværdighed. Her kan der være behov for uvildig rådgivning.

OBJEKTIVT GRUNDLAG FREMMER NEUTRAL RÅDGIVNING

Den uvildige rådgiver eller undersøger bliver på ingen måde

"MAN KUNNE FRYGTE, AT EN UVILDIG RÅDGIVNING I STEDET BLIVER EN RÅDGIVNING, DER GÅR UDEN OM ALLE DE VIGTIGSTE SPØRGSMÅL"

påvirket af, hvilke råd der gives, og hvilke sandheder og tolkninger der kommer frem. Det eneste, der eventuelt påvirker den uvildige, er kvaliteten af resultatet. En rådgiver, der fejlbedømmer alting, vil ikke blive brugt igen.

Fælles for økonomi og jura er, at der er helt tydelige regler, der kan træde i stedet for personlige holdninger. Der vil stadig være behov for personlige vurderinger, men grundlaget for dem er objektivt.

NÅR GRUNDLAGET IKKE ER REGELRET OG OBJEKTIVT

Hvad så med abortrådgivning? Kan og skal den være uvildig? I modsætning til de nævnte eksempler er der i abortrådgivningen meget få indiskutable regler. Der er naturligvis den gældende lovgivning, som en uvildig rådgiver ikke kan rådgive i strid med, men derudover er der intet, der er klippefast. Det uvildige er dog ikke udelukket af den grund. Problemet opstår snarere, når man både skal være uvildig og rådgivende på samme tid.

Det gælder i hvert fald, hvis rådgivning handler om at give råd, for hvordan kan man give nogen et råd, hvis det ikke kan baseres på noget objektivt og heller ikke kan baseres på ens egen holdning til sagen?

RÅDGIVNING = INFORMERET SAMTYKKE

I virkeligheden minder det om sundhedsvæsnets krav om informeret samtykke ved de fleste behandlinger. Her er det et lovkrav, at patienten skal være tilstrækkeligt informeret til

at kunne træffe sin egen beslutning. Lægen kan således godt forklare, at der er en vis risiko ved et indgreb, men det er patienten selv, der må vurdere, om indgrebet er risikoen værd.

På samme måde må idealet for uvildig rådgivning være, at den rådgivningsøgende bliver i stand til at træffe sin egen beslutning efter at have drøftet sagen med en rådgiver, der kan give de informationer, der er nødvendige. En væsentlig del af denne rådgivning er at stille de spørgsmål, der kan hjælpe kvinden til selv at finde ud af, hvordan hendes egne holdninger, følelser, livsvilkår, muligheder og ønsker ser ud. Dette må ske, uden at rådgiverens egne holdninger kommer til udtryk i hverken valget af informationer, vurderingen af, hvad der er vigtigt, de ord,

der bruges eller vurderingen af, hvornår det er tid til at træffe beslutningen.

DEN ETISKE DIMENSION UDFORDRER UVILDIGHEDEN

Imidlertid er der den store forskel på abort og de fleste andre medicinske indgreb, at abort samtidig har en stærk etisk dimension. Der er meget få, om nogen, der overvejer, om det er etisk acceptabelt at få blindtarmen fjernet, mens det ved abort måske netop er det etiske, der er det allervigtigste. Den medicinske risiko er meget lille. De største konsekvenser er eksistentielle, og hvordan kan der informeres og rådgives uvildigt og neutralt om noget, der i så høj grad handler om samvittigheden, livssynet, følelserne og en ukendt fremtid? Man kunne frygte, at en uvildig rådgivning i stedet bliver en rådgivning, der går uden om alle de vigtigste spørgsmål, sådan som en stor del af den abortrådgivning, der ydes hos landets praktiserende læger gør, fordi den netop handler om det medicinske og det praktiske, men ikke om det, der for de fleste er det vigtigste, nemlig følelserne og samvittigheden. Og så er vi tilbage, hvor vi startede, for hele formålet med det uvildige var jo netop, at rådgiveren ikke skulle have holdninger og følelser, der påvirker den, der søger rådgivning, men på hvilket andet grundlag kan der rådgives her?

Der er ikke blot grund til at overveje, om uvildig abortrådgivning er mulig, men også om den overhovedet er ønskelig.

UVILDIG ABORTRÅDGIVNING – HAR NOGEN MERE PATENT PÅ DET END ANDRE?

Dobbeltinterview v. Ellen Højlund Wibe

Abortlinien er jævnligt blevet anklaget for ikke at yde uvildig rådgivning, fordi den organisatorisk hører sammen med en forening, der kæmper mod loven om fri abort og dermed udadtil repræsenterer en holdning imod fri abort.

Anklagen kommer bl.a. fra andre organisationer, der også yder rådgivning i spørgsmål omkring abort.

Vi har derfor stillet en række spørgsmål om temaet til henholdsvis Abortliniens leder, **KARINA BORCHER ANDERSEN** og projektleder i Sex & Samfund, **JEPPE HALD**, om deres opfattelse og håndtering af uvildighed i forbindelse med rådgivning omkring abort.

Jeppe Hald
Projektleder i Sex & Samfund

Karina Borch Andersen
Leder af Abortlinien

- HVAD ER JERES HOLDNING TIL ABORT?

JEPPE HALD:

Sex & Samfunds holdning er, på linje med den danske lovgivning, at det er kvindens ret at kunne afslutte en graviditet frem til 12. uge eller efter særlige omstændigheder senere. Vi mener, at abort handler om at beslutte, om man vil være forælder. Abort handler ikke om at vælge et foster fra, men at kvinder selv kan bestemme over deres egen krop. Kvinder skal desuden have adgang til aborter for at undgå skader på kvindens liv og krop i forbindelse med abortindgrebet. Sex & Samfund har til formål at arbejde for, at kvinder har disse muligheder. Foreningen arbejder dog også for, at kvinder skal have de bedste muligheder for at træffe valg, der gør, at de ikke bliver uønsket gravide. Derfor arbejder vi med undervisning, oplysning, vejledning og rådgivning omkring prævention og nødprævention.

KARINA BORCHER ANDERSEN:

Abortlinien drives af foreningen Retten til Liv, der arbejder ud fra den grundholdning, at et menneske er et menneske helt fra undfangelsen og har værdi alene ved at være til. Abort er dermed et overgreb mod et ufødt menneske – et menneske, der har samme ret til livet som alle andre. Den frie abort medfører, at mange kvinder stilles i et umenneskeligt valg, da de gives mulighed for at vælge, om deres eget barn skal leve eller ej. Abortliniens arbejde udspringer på denne baggrund af et ønske om at skabe mulighed for, at ingen kvinde får foretaget abort imod sit hjertes inderste overbevisning og at tilbyde de kvinder, der har brug for det, hjælp og støtte.

- HVAD ER GOD RÅDGIVNING FOR JER?

JEPPE HALD:

God rådgivning gør en person i stand til at træffe sit valg i en given situation på det bedst mulige grundlag af viden, indsigt og omtanke. Den handler først og fremmest om at støtte en person til, at hun/han kan træffe sit eget valg på et informeret og kvalificeret grundlag. God rådgivning tilvejebringer derfor relevant viden, får den råde søgende til at gøre sig tanker om sin situation og om fordele og ulemper ved de handlemuligheder, hun/han har. God rådgivning handler også om at være i øjenhøjde med den råde søgende, at lytte og kunne møde den råde søgende der, hvor hun/han er, samt give mulighed for at vedkommende kan tale om sit problem, uden at der fældes dom. Endelig handler god rådgivning om at etablere et overblik for den råde søgende.

KARINA BORCHER ANDERSEN:

God rådgivning er der, hvor den råde søgende får hjælp til, på et så oplyst grundlag som muligt, at træffe et valg. Dette gøres især ved at lytte til den enkeltes situation, stille åbne spørgsmål og informere om generelle forhold. God rådgivning handler ikke om at fortælle den råde søgende, hvilket valg, han eller hun skal træffe. Det afgørende er, at man som rådgiver stiller sig til rådighed og går et stykke vej med den anden, at man tager hans eller hendes tvivl, angst, bekymring, sorg, vrede og/eller skyld alvorligt. På den måde sættes den råde søgende fri til, midt i det kaos hun står i, at finde en vej, hvor hun kan træffe et valg, der giver genklang i hele hendes person.

- VIL I BETEGNE JERES RÅDGIVNING SOM UVILDIG? HVORFOR/HVORFOR IKKE?

JEPPE HALD:

Rådgivningen på Sexlinien for Unge er uvildig i den forstand, at vi leverer informationer og viden til den rådssøgende om vedkommendes problem og sammen med hende/ham undersøger, hvordan forskellige handlemuligheder passer til hendes/hans værdier, kompetencer og situation. Rådgivningen er uvildig, da udgangspunktet altid er, at det er den rådssøgende selv, der skal træffe et valg. Det er den rådssøgende, der bestemmer, hvad der skal ske. Rådgivning sker altså med udgangspunkt i den rådssøgendes eget standpunkt, ikke i Sex & Samfunds eller rådgiverens private standpunkt.

Sexlinien har netop gennemgået en akkrediteringsproces og er blevet akkrediteret rådgivning under brancheforeningen RådgivningDanmark. Gennem akkrediteringen lever rådgivningen op til brancheforeningens kvalitetsmodel for sociale rådgivningsydelser. Dette er et særligt kvalitetsstempel på det arbejde, der udføres på Sexlinien.

KARINA BORCHER ANDERSEN:

Slår man ordet "uvildig" op i Den Danske Ordbog får man følgende definition: "uafhængig eller upåvirket af egne eller andres interesser, følelser eller meninger." Kan vi på Abortlinien sige os fri for at være påvirket af egne følelser eller meninger? Jeg tror det ikke. Abort er et følelsesladet emne, som langt de fleste har en holdning til, og spørgsmålet er derfor også, om det overhovedet er muligt at yde uvildig rådgivning? Netop af den grund er det for mig at se helt afgørende, at vi på Abortlinien hele tiden er opmærksomme på vores egen holdning og på, at vi ikke kommer til at lade den styre, så vi bevidst eller ubevidst manipulerer den rådssøgende.

SEX & SAMFUND + SEXLINIEN:

Sex & Samfund har ydet vejledning og oplysning om prævention og lovlige abortmuligheder siden stiftelsen i 1956. I 1992 satte Sex & Samfund Sexlinien for Unge i gang med anonym telefonrådgivning til unge om prævention, pubertet, seksualitet, første gang, uønsket graviditet og abort. I dag tilbyder Sex & Samfund anonym rådgivning via telefon samt gennem chat og onlinebrevkasser på hjemmesiderne Sexlinien.dk og Privatsnak.dk til børn og unge i aldersgrupperne 15-25 år og 10-15 år.

- HVORDAN UNDGÅR MAN BEVIDST ELLER UBEVIDST MANIPULATION, NÅR MAN ARBEJDER MED RÅDGIVNING AF SÅRBARE MENNESKER?

JEPPE HALD:

Det gør man blandt andet ved at etablere en retningslinje om, at rådgivningen kun har udgangspunkt i den rådsøgendes standpunkter, ikke i andre standpunkter end dette. Retningslinjen skal følges op ved, at rådgiverne deltager i supervision, hvor de skal forholde sig til de samtaler, de har haft, og til forskellige cases fra rådgivningen, der drøftes. Igennem dette kan gråzoner og eventuelle egne bevæggrunde betragtes og debatteres, og man kan finde en måde at forholde sig til gråzonerne og bevæggrundene på, der mindsker risikoen for manipulation. Den enkelte rådgivningssamtale kan desuden superviseres, mens den finder sted, men dette er bedst egnet som et træningsredskab, der anvendes tidsbegrænset og med rådgivernes udvikling som formål.

KARINA BORCHER ANDERSEN:

På Abortlinien møder vi ofte direkte eller indirekte spørgsmålet: "Hvad synes du, at jeg skal gøre?" Ofte oplever den kvinde, der henvender sig, så meget kaos og forvirring, at det kan virke befriende, hvis en anden blot ville tage beslutningen for hende. For mig at se vil det, at fortælle den anden hvilket valg hun skal træffe, netop være manipulation. For i sidste ende er det den rådsøgende, der skal leve med valget og ikke rådgiveren. Det er alene den, der henvender sig for at få hjælp, der kan træffe den endelige beslutning. Det er derfor afgørende, at man som rådgiver er ærlig og tydelig ved at gøre det klart for den rådsøgende, at valget alene ligger hos hende. Derudover er det væsentligt, at man som rådgiver er bevidst om sin egen holdning og dermed opmærksom på, hvor meget eller lidt den fylder i samtalen.

"ABORT ER ET FØLELSESLADET EMNE, SOM LANGT DE FLESTE HAR EN HOLDNING TIL, OG SPØRGSMÅLET ER DERFOR OGSÅ, OM DET OVERHOVEDET ER MULIGT AT YDE UVILDIG RÅDGIVNING?"

Karina Borch Andersen

ABORTLINIEN:

Abortlinien er startet af Retten til Liv i 1996 og har siden starten tilbudt anonym rådgivning over telefonen. I dag består tilbuddet foruden telefonrådgivning hver aften af en informativ hjemmeside, en onlinebrevkasse og - endnu på begynderstadiet - rådgivning over chat (Abortlinien.dk). Abortliniens rådgivning omhandler især emner som uventet graviditet, overvejelser om abort, følgerikninger efter en abort, prævention, støttemuligheder for unge og/eller enlige forsørgere. Henvendelserne kommer fortrinsvis fra kvinder i alle aldre samt fra mænd eller andre pårørende og af og til fra professionelle, der har kontakt til en kvinde, der står i en abortproblematik.

- HAR I NOGLE RETNINGSLINJER OM, AT JERES RÅDGIVERE IKKE MÅ OVERTALE FOLK TIL AT BEHOLDE BARNET / IKKE MÅ OVERTALE FOLK TIL ABORT?

JEPPE HALD:

Det er en tydelig retningslinje, at en rådgiver ikke må overtale en rådssøgende til noget. Rådgivningen på Sexlinien har til formål at informere og kvalificere den rådssøgendes eget valg i forhold til, om hun ønsker abort, bortadoption eller forældreskab og vejlede ud fra den rådssøgendes egne ønsker. Hvis kvinden er i tvivl, om hun skal vælge abort, skal samtalen handle om tvivlen, og hvordan hun kan skabe afklaring forud for eventuel information om, hvordan hun kan få abort.

KARINA BORCHER ANDERSEN:

At yde rådgivning handler ALDRIG om at overtale. Vi har derfor en retningslinje om, at man som rådgiver ikke skal overtale - hverken til det ene eller det andet.

- HVIS ABORT IKKE VAR LOVLIGT I DANMARK, VILLE DER SÅ STADIG VÆRE BRUG FOR JERES RÅDGIVNING - OG VILLE DET ÆNDRE PÅ JERES TILGANG I RÅDGIVNINGEN?

JEPPE HALD:

Der ville i mindst lige så høj grad som nu være brug for Sexliniens rådgivning for at undgå uønskede graviditeter. Kvinder ville fortsat have brug for rådgivning om prævention og nødprævention samt handlemuligheder ved uønsket graviditet, hvis abort ikke var lovligt i Danmark. Med en ulovliggørelse af abort ville Sex & Samfund stå i en situation magen til den, Sex & Samfund indledte sit virke i. Foreningen ville arbejde politisk for en kvindes ret til abort, ligesom vi i dag arbejder for at fastholde den ret. Men rådgivningen ville - ligesom i dag - udelukkende rådgive om mulighederne inden for lovens rammer.

KARINA BORCHER ANDERSEN:

Selvom et forbud mod fri abort nok på sigt ville betyde, at færre overvejede en abort, ville der sandsynligvis stadig være kvinder, som blev uventet gravide. Det, at en graviditet ikke er ønsket, knytter sig til mange ambivalente og kaotiske følelser og ofte også til stor skam. Det, at kunne tale med et lyttende, forstående og rummende medmenneske i en sådan situation vil være væsentligt - også selvom en abort ikke er en mulighed, fordi loven ikke tillader det. I bund og grund ville tilgangen i vores rådgivning nok være den samme. Der ville også være plads til, at en kvinde kunne sige: "Jeg ville ønske, at jeg kunne komme af med dette barn". Vi ville fortsat rumme hendes svære følelser og tale med hende om, hvad der gør hendes situation så desperat, om hvilke andre muligheder, hun har, og hvad der skal til, for at hun kan overskue graviditeten og barnet. Vi ville også - i de situationer det ville være relevant - tilbyde at hjælpe med at finde ressourcepersoner, der kunne hjælpe og støtte hende.

JA, PRÆCIS SÅDAN ER DET!

Af Judy og Martin Hunsbjerg Olsen

For at sige det meget kort: Vores eneste anke mod denne bog er, at den ikke fandtes for seks år siden. Vi har læst den med lige dele bevægelse og fascination og har den ene gang efter den anden måttet se på hinanden og spontant udbryde: "Ja, præcis sådan er det!"

Hul i hjertet er heldigvis ikke en selvhjælpsbog fra en bedrevidende terapeut-type. Det er en række virkelige og dybt personlige beretninger fra par, der af den ene eller anden grund er barnløse. Parrene kommer fra forskellige steder og samfundslag, og deres historier er meget forskellige. Ud over barnløsheden er det eneste, de har til fælles, at de tror på Bibelens Gud, og at de ønsker at leve efter hans vilje. De fortæller åbent og hjerteskrærende ærligt om frustrationerne, troskampene og dilemmaerne, når egne ønsker, drømme og håb møder en hård virkelighed og en øm samvittighed. Alle står med de grundlæggende spørgsmål: Hvor langt er jeg villig til at gå for at realisere familiedrømmen? Hvad er muligt? Hvad er rigtigt?

De, der ikke har prøvet barnløsheden på egen krop, gør sig intet begreb om, hvor stor en belastning den er, både personligt og i ægteskabet. Man har ind imellem lyst til at indføre forskellige middelalderlige straffemetoder for folk, der siger: "I kan i det mindste glæde jer over at have hinanden" og lignende velmente, men stærkt ufølsomme og malplacerede bemærkninger. Denne bog sætter ord på følelserne og desperationen. Vi har, som tidligere barnløst ægtepar, genkendt aspekter, tanker og overvejelser ved hver eneste beretning.

Bogen kommer ikke med færdige løsninger eller letkøbte holdninger. De enkelte par fortæller om de valg, de har truffet og om deres overvejelser i den anledning. De suppleres af en læge og en forkynder, som kommer ind på de etiske og bibelske problemstillinger, som man generelt er nødt til at forholde sig til i forbindelse med barnløshed.

"Hul i hjertet" kan bruges på flere måder. Barnløse par kan læse den og finde trøst og lindring i at spejle sig i bogens beretninger. Pårørende til barnløse bør læse den for at få en fornemmelse af, hvordan de barnløses virkelighed er. Faktisk ville de fleste kunne få udbytte af at læse den. Vi anbefaler den varmt.

**STEEN MØLLER LAURSEN
(RED.)
HUL I HJERTET
EN BOG OM BARNLØSHED
FORLAGET LOHSE
141 SIDER
149,95 KR.**

VIGTIGE BUDSKABER BLEV 'HVISKET' FRA DE UFØDTE I AARHUS C

Retten til Livs "Hviskebarnskampagne" - hvad og hvordan

Natten mellem 1. og 2. september. 40 mennesker samlet i Sct. Pauls kirkes sognehus. Sandwich og snacks. Levende musik. Lovsang. Bøn. Fordeling af 20.000 klistermærker. Disse var ingredienserne, inden frivillige i små grupper gik ud i det Festugeprægede Aarhus midt om natten og plastrede lygtepæle, skraldespande, bagsider af skilte og lignende offentlige installationer i bybilledet til med små hjerteformede klistermærker, hvor de ufødte 'hviskede' vigtige budskaber til de forbigående.

Lørdag morgen vågnede byen op til budskaberne fra klistermærkerne, og samme eftermiddag stillede en håndfuld frivillige fra Retten til Liv op til dialog med de forbigående om abort og deres evt. kommentarer til klistermærkerne. "Mener du, at abort er et etisk problem?", var det enkle spørgsmål, også fra den opstillede banderoll. Det gav anledning til mange gode og nuancerede samtaler - og ingen ubehageligheder. De værste skældsord er forbeholdt den 'usynlige' ytring på Facebook!

-ehw

Ruterne fordeles og studeres,
inden man begiver sig ud i natten

HVISKEBARNSKAMPAGNEN

STUD. MAG. KRISTOFFER DAHL FRA AKTIONSUDVALGET BAG KAMPAGNEN FORTÆLLER HER OM SINE INDTRYK OG TANKER:

Tusindvis af ufødte har hvisket i Aarhus. Det føler jeg to ting ved. Glæde, men også træthed.

Glæde da det lykkedes at trænge igennem en dansk pænheds-blokade for emnet abort. Det lykkedes at komme derud, hvor folk er og skabe røre. Derudover ser jeg mange medlemmer af Retten til Liv, som har brugt anledningen til at tage diskussioner op på Facebook med folk, der har reageret. Det er jeg stolt af!

Men det er de selvsamme reaktioner på Facebook, som har gjort mig så træt. Pro-life'ere bliver beskrevet som "middelalderlige" og "mislykkede aborter".

For så heller ikke at tale om alt det juridiske, der skete i kølvandet på aktionen. Vi havde spurgt os for omkring lovligheden inden, men fik ikke klare svar. Da så kommunen henviste til en paragraf efter aktionen, sagde vores jurist, at de ikke havde hjemmel i den paragraf.

Vi vendte det i aktionsudvalget og besluttede at tage klistermærkerne ned og selv rydde op efter os.

Kommunen gav os tiden til fjernelsen. De var venlige og løsningsorienterede.

Selv var jeg ude i øsende regn den 6. september og fjerne resterne af godt 514 stk. klistermærker, og senere blev det til flere. Mange var allerede revet mere eller mindre ned af Aarhusianerne, eller teksten var overstreget - hvilket jo også er en form for meningsudveksling!

Følte det så som et nederlag, at cykle lidt træt igennem Aarhus og fjerne klistermærker, man selv havde været med til at udtænke og opsætte? At fjerne et "Hviskebarn", imens et klistermærke med ordene "Vegan Change" og billedet af en gris får lov at blive hængende?

Næ. Det føles bare som arbejde. Og man har lov til at føle sig træt, når man arbejder. Især når det arbejde er meningsfuldt. Og det er arbejdet for Retten til Liv. Det er meningsfuldt at give stemme til dem uden stemme.

Og er der andre til det - hvis vi ikke gør det?

" DERFOR ER JEG PRO LIFE

Jeg mener, at menneskeliv har værdi i sig selv, uanset under hvilke omstændigheder det anskues. Derfor mener jeg, at den ufødte har de samme basale menneskerettigheder som en baby, et barn, en voksen.

Jeg vil ikke pege fingre af kvinder, der får foretaget abort, og jeg vil heller ikke underkende kvinders rettigheder over deres egen krop.

Jeg vil bare så gerne have, at vi som samfund anerkender, at mennesket har en speciel værdi, og at abort ikke bare er et klinisk indgreb mod tilfældige celler, men mod et unikt menneskeliv.

Hvorfor fik jeg først krav på mine rettigheder, da jeg var kommet ud af min mors mave? Jeg var vel altid lige meget menneske, ikke?

*Marie Hoffmann, 24 år
engelskstuderende i Aarhus*